

Przestrzeń dla wszystkich – poszukiwanie źródeł konfliktów przestrzennych

Konflikt – zjawisko przestrzenne czy społeczne?

Najważniejszym aspektem gospodarowania przestrzenią jest ogólne zadowolenie z jej stanu i możliwość realizacji w niej różnych celów. Ponieważ zróżnicowanie przestrzeni oraz potrzeb społecznych jest ogromne, otaczająca nas przestrzeń jest często przedmiotem konfliktów (Alston i inni. 1999). Zagadnienie konfliktów przestrzennych nie jest poddawane rozległym badaniom, choć poznanie ich mechanizmów może wskazać nowe pomysły na organizację przestrzeni i gospodarowanie nią.

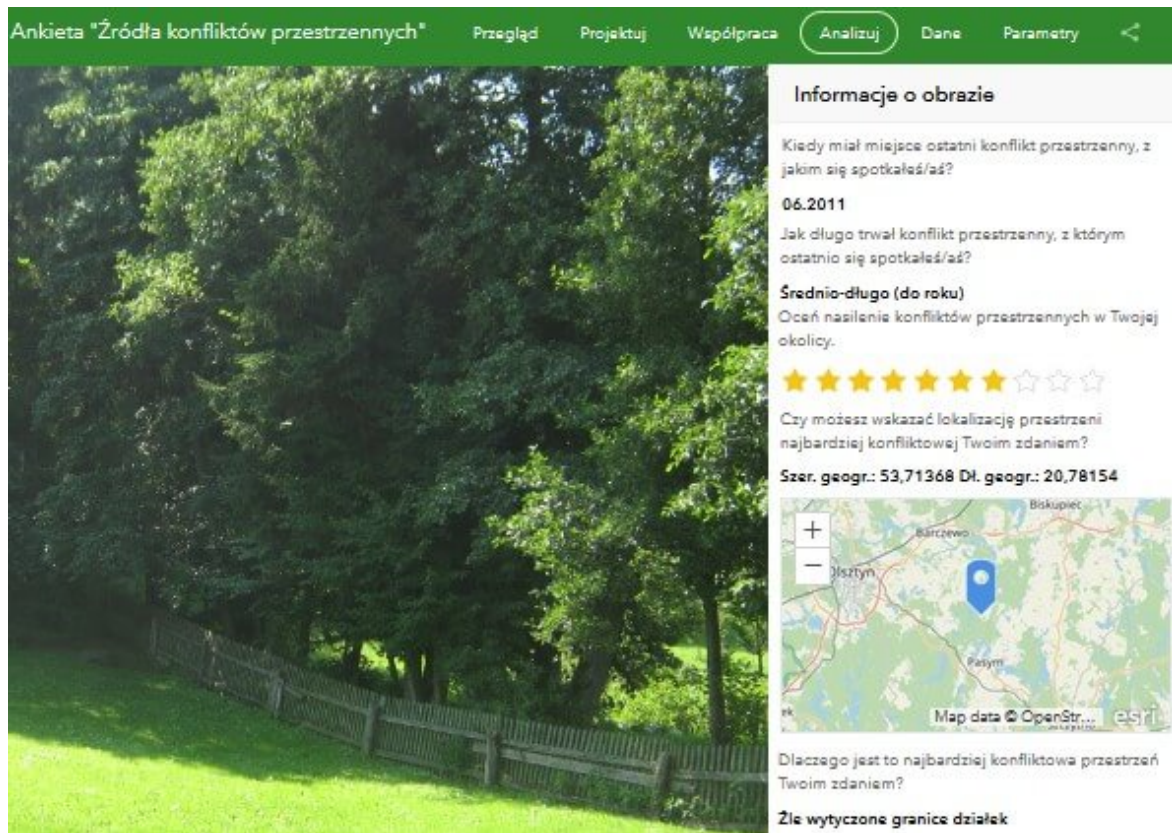
Trudności w badaniach nad tą kwestią wynikają ze złożoności problemu. Z jednej strony skomplikowana przestrzeń, z drugiej jeszcze mocniej zagmatwany aspekt społecznych zachowań. Mimo, iż to przestrzeń jest przedmiotem konfliktów i jej cechy determinują to zjawisko, to człowiek decyduje o ich wybuchu. Badania wymagają zatem połączenia badań przestrzennych ze społecznymi (Brown & Raymond 2014).

Kto i dlaczego staje się stroną w konfliktach przestrzennych

Głównym celem badań przeprowadzonych w dniach 18 – 22 maja 2020 roku, było określenie znaczenia konkretnych cech przestrzeni w kontekście ich konfliktogenności oraz charakterystyka użytkownika przestrzeni, który na określoną wagność tych cech wskazuje.

W celu realizacji badania zastosowano aplikację Survey123 for ArcGIS, która posiada rozbudowany zestaw narzędzi do tworzenia nowoczesnego arkusza sondażowego, z możliwością geolokalizacji i wizualizacji problemu (rys. 1). W opisywanym badaniu, spośród dostępnych narzędzi, wykorzystano m.in. wybór

wielokrotny i pojedynczy, ocenę, pola tekstowe jedno- i wielowierszowe, liczbę, obrazy rastrowe, mapę, siatkę wyboru, skalę Likerta, datę oraz grupę.

Ankieta "Źródła konfliktów przestrzennych" Przegląd Projektuj Współpraca **Analizuj** Dane Parametry

Informacje o obrazie

Kiedy miał miejsce ostatni konflikt przestrzenny, z jakim się spotkałeś/aś?
06.2011

Jak długo trwał konflikt przestrzenny, z którym ostatnio się spotkałeś/aś?

Średnio-długo (do roku)
Oceń nasilenie konfliktów przestrzennych w Twojej okolicy.
★★★★★★☆☆☆☆

Czy możesz wskazać lokalizację przestrzeni najbardziej konfliktowej Twoim zdaniem?

Szer. geogr.: 53,71368 Dł. geogr.: 20,78154

Map data © OpenStr... esri

Dlaczego jest to najbardziej konfliktowa przestrzeń Twoim zdaniem?

Zle wytyczone granice działek

Rys. 1. Przykład lokalizacji i wizualizacji konfliktu przestrzennego.

Na podstawie wskazywanych lokalizacji przestrzeni konfliktowych, możliwe jest określenie problematycznych obszarów. Na przykładzie Olsztyna wykazano, że są nimi przestrzenie o największej koncentracji ludności, jak okolice dworca czy centrum (rys. 2).

byli też tacy ankietowani, którzy pamiętali konflikty sprzed 2010r. Niektórzy określili, że ostatnie konflikty przestrzenne, z którymi się spotkali trwały ponad rok (31%), inni określili ten czas do roku (29%), a 21% spotkała się z konfliktami trwającymi do miesiąca. Pozostali nie potrafili sprecyzować czasu trwania sporu.

Ciekawe trendy ujawniły się przy typowaniu zadośćuczynienia, które mogłoby zażegnać konflikt, gdyby ankietowany stał się jego stroną w ściśle określonej sytuacji. Przy konfliktach środowiskowych, ankietowani wyraźnie wyczuwają zagrożenie swojego zdrowia i życia, a jego ochrona jest priorytetem. Aż 36% ankietowanych przedkłada ochronę środowiska i zdrowia nad korzyściami ekonomicznymi. W innych przypadkach, zadośćuczynienie ekonomiczne jest najbardziej pożądaną formą zażegnania sporu (rys. 5).

	Zadośćuczynienie ekonomiczne określone jako rynkowa wartość strat	Zwiększenie zabezpieczeń ochrony środowiska oraz Twojego zdrowia	Całkowita likwidacja przyczyny sporu	Inne
Lokalizacja wysypiska śmieci w Twojej okolicy*	15%	51%	33%	1%
Budowa drogi szybkiego ruchu na użytkowanej przez ciebie przestrzeni*	50%	34%	14%	2%
Błąd wyznaczenia granicy twojej działki, zmniejszający jej powierzchnię*	60%	2%	36%	2%
Budowa wielkogabarytowego obiektu w twoim sąsiedztwie*	63%	31%	16%	0%

Rys. 5. Rozkład odpowiedzi dotyczących zadośćuczynienia w konkretnej sytuacji konfliktowej.

Do kolejnych, interesujących spostrzeżeń doprowadziła analiza odpowiedzi na pytanie o pogorszenia jakości dotychczas użytkowanej przestrzeni kosztem dobra wspólnego. Co prawda 46% ankietowanych odrzuciło taką możliwość, ale aż 22% procent wyraziło na to przyzwolenie. Wskazuje to na ogromne przywiązanie do prawa własności i wynikających z niego korzyści, jednak pokazuje również, że spora część ankietowanych dostrzega potrzebę realizacji celów wspólnych, nawet kosztem indywidualnych korzyści.

Podsumowanie

Jak wykazały przeprowadzone badania, większość z nas stale spotyka się z konfliktami przestrzennymi. Te, które najbardziej nas dotyczą mają zazwyczaj lokalny zasięg i ogromne znaczenie dla komfortu naszego życia. Mimo to często nie interesujemy się problematyką gospodarki przestrzennej. Stwierdziło tak aż 37% ankietowanych. 40% przyznało, że nie jest dobrze informowanych o polityce przestrzennej prowadzonej na zamieszkiwanych przez nich terenach, mimo że aż 35% oceniło nasilenie konfliktów w swojej okolicy, w skali od 1 do 10, powyżej 5. Sytuacja ta dotyczy zarówno mieszkańców dużych miast (45%) jak i wsi (27%). Wydaje się, że największym problemem w tej dziedzinie jest brak narzędzi komunikacji i badania opinii publicznej, w zakresie prowadzonej lokalnie polityki przestrzennej. Odpowiedzią na te problemy może być aplikacja Survey123 for ArcGIS firmy Esri, która daje możliwość szybkiej komunikacji między użytkownikiem, a instytucjami zarządzającymi i gospodarującymi przestrzenią. Daje ono również możliwość na geoprzestrzenne lokalizowanie obszarów spornych, co umożliwia szybką i sprawną interwencję przed wybuchem lub nasileniem sytuacji konfliktowych.

Literatura

Alston L. J., Libecap G. D., Mueller, B. (1999). *Titles,*

conflict, and land use: The development of property rights and land reform on the Brazilian Amazon frontier. University of Michigan Press.

Brown G., Raymond C. M. (2014). Methods for identifying land use conflict potential using participatory mapping. *Landscape and Urban Planning*, 122